

Balansen	
Eiendeler	Egenkapital og gjeld
Anleggsmidler	Egenkapital
Immaterielle eiendeler	Innskutt egenkapital
Varige driftsmidler	Opptjent egenkapital
Finansielle anleggsmidler	Langsiktig gjeld
Omløpsmidler	Avsetning for forpliktelser
Varer	Annen langsiktig gjeld
Fordringer	Kortsiktig gjeld
Investeringer	
Bankinnskudd	

Organisasjonsformer

- Foretak
  - Fellesbetegnelse på en virksomhet, en bedrift, med økonomisk formål
- Selskap
  - En fellesbetegnelse på et foretak som er organisert som et selskap
    - Aksjeselskap
    - Ansvarlig selskap

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Organisasjonsformer

- Personlig foretak (enkelpersonforetak)
  - Virksomhet som drives for en enkeltperson (innehaverens) egen regning og risiko
    - Næringsinntekt (overskudd) skattlegges sammen med eierens øvrige inntekter og formuesposter
    - Eieren har et ubegrenset ansvar for all gjeld

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Egenkapital

Eiendeler	Egenkapital
	Gjeld

Totalkapital = Balansesummen = Summen av eiendelene

Med egenkapital menes i tradisjonell forstand den del av totalkapitalen som tilhører eierne.

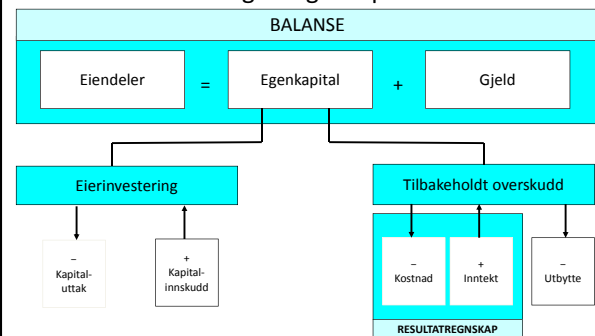
Egenkapital = Eiendeler – gjeld

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Endring av egenkapitalen

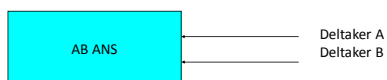

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Ansvarlig selskap (ANS)

Et *ansvarlig selskap* er et selskap hvor deltakerne har et ubegrenset, personlig ansvar for selskapets samlede forpliktelser

- Ikke krav til eierinnskudd (ut over det som følger av selskapsavtalen)
- Både privatpersoner og juridiske personer kan være deltakere
- Selskapet er ikke et eget skattesubjekt. Skattepliktig inntekt og formue fordeles på deltakerne etter eierandel.

Ansvarlig selskap - stiftelse

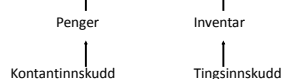
- Eksempel
  - Bente Sko og Ola Tøy skal stifte et ansvarlig selskap.
    - Selskapet skal drive med kjøp og salg av sko
    - Navnet (firmaet) til bedriften skal være ANS Skotøy.
    - Stiftelsen skal skje per 1.1.20x1
    - Eierne skal innbetale til sammen 200 000 kroner i egenkapital
  - Gjennomfør regnskapsføringen

Ansvarlig selskap - stiftelse

- Eksempel forts.
  - Innskuddsforpliktelsen

	Bente Sko	Ola Tøy	Sum
Eierandel	40 %	60 %	100 %
I beløp	80 000	120 000	200 000

Ansvarlig selskap - stiftelse

Tekst	Inventar		Bankkonto		Sko Kapital		Tøy kapital	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Tøy innskudd 1								
Sko innskudd 2								
Saldo								

Ansvarlig selskap - stiftelse

- Eksempel forts.

ANS Skotøy	
Balansen per 1.1.20x1	
Eiendeler	Egenkapital og gjeld
Inventar	Bente Sko kapital (40 %)
Bank	Ola Tøy kapital (60 %)

Inventaret regnskapsføres til virkelig verdi ved stiftelsen
= Selskapets kostpris

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Ansvarlig selskap - drift

- Eksempel

- ANS Skotøy har drevet et år
  - Salgsinntektene har vært på 950 000 kroner, mens utgiftene har vært på 800 000 kroner
  - Overskuddet fordeles etter eierandel
  - Eieruttak i året har vært på 140 000 kroner og er bokført mot eiernes privatkontoer
  - Se vedlagt saldobalanse
- Oppgave
  - Avslutt regnskapet for 20x1

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

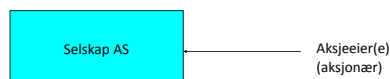
ANS Skotøy	Foreløpig saldobalanse		Posteringer		Resultat 20x1		Balanse 31.12.20x1	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Diverse eiendeler	900							
Sko kapital		80						
Tøy kapital		120						
Sko privat	56							
Tøy privat	84							
Gjeld		690						
Salgsinntekter		950						
Diverse utgifter	800							
Årsresultat *	0							
Sum	1 840	1 840						

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Aksjeselskap (AS)

Et *aksjeselskap* er et selskap hvor ingen av deltakerne har et personlig ansvar for selskapets forpliktelser

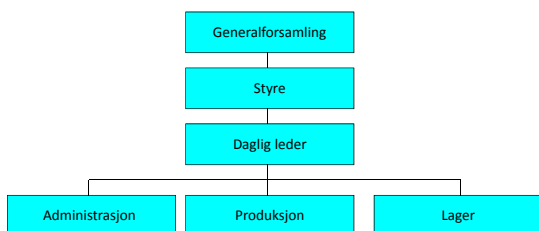
- Eiernes innskudd – aksjekapitalen – skal være på minst 30 000 kroner
- Aksjekapitalen kan være fordelt på en eller flere aksjer
- Både privatpersoner og juridiske personer kan være eiere
- Selskapet er et eget skattesubjekt og betaler skatt av skattepliktig inntekt (overskudd)

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Aksjeselskap - organisasjon

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Stiftelse av aksjeselskap

• Eksempel:

- Kari Eriksen har økonomiutdanning
  - Hun skal starte virksomhet med økonomisk rådgivning
  - Virksomheten skal drives i et aksjeselskap under navnet K. Eriksen AS hvor hun skal eie alle aksjene.
  - Stiftelsen skal skje per 1.1.20x1
  - Aksjekapitalen skal bestå av 100 aksjer og være på til sammen 100 000 kroner
  - Stiftelsesutgifter på 4 000 kroner skal dekkes av aksjeinnskuddet
- Vis den regnskapsmessige behandlingen

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Aksjeselskap

- Egenkapitalen, jf rskl. § 6-2 og aksjeloven kap. 3.

Egenkapital	
Innskutt egenkapital	
▪ Aksjekapital	
▪ Overkurs	
Opptjent egenkapital	
▪ Annen egenkapital	
▪ Udekket tap	

Årsoverskudd
– Aksjeutbytte (avsett)
= Tilbakeholdt overskudd

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Stiftelse av aksjeselskap

- Eksempel forts.

Aksjekapital (= 100 aksjer · 1 000 kroner)

+ Stiftelsesutgifter

= Aksjeinnskudd

=

Innskuddet på _____ kroner settes inn på en bankkonto i selskapets navn. Deler av innskuddet brukes til å dekke stiftelsesutgiftene.

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Stiftelse av aksjeselskap

- Eksempel forts.

Innbetaling av aksjeinnskudd	Debet	Kredit
Bankinnskudd		
Skyldige stiftelsesutgifter		
Aksjekapital		

Betaling av stiftelsesutgifter	Debet	Kredit
Skyldige stiftelsesutgifter		
Bankinnskudd		

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Stiftelse av aksjeselskap

- Eksempel forts.

K.Eriksen AS	
Balansen per 1.1.20x1	
Eiendeler	Egenkapital og gjeld
Bankinnskudd	Aksjekapital
Sum	Sum

- Egenkapitalen består av aksjekapitalen.
- Aksjekapitalen består av 100 aksjer à 1 000 kroner til sammen 100 000 kroner.
- Aksjekapitalen utgjør mer enn aksjelovens minimumskrav på 30 000 kroner.

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Aksjeselskap – resultatdisponering

- Eksempel

- K.Eriksen AS har drevet virksomhet i ett år
  - Foreløpig saldobalanse per 31.12.20x1 følger vedlagt.
  - Kari Eriksen ønsker et utbytte på 20 % per aksje (av aksjekapitalen)
  - Resterende resultat (overskudd) skal avsettes til økning av egenkapitalen i balansen
- Oppgave
  - Avslutt regnskapet per 31.12.20x1

K.Eriksen AS – foreløpig saldobalanse 31.12.20x1		
	Debet	Kredit
Diverse eiendeler	220 000	
Aksjekapital		100 000
Annen egenkapital		0
Avsatt aksjeutbytte		0
Diverse gjeld		40 000
Salgsinntekt		400 000
Diverse utgifter inkl. skatt	320 000	
Foreslått aksjeutbytte	0	
Avsatt annen egenkapital	0	
Sum	540 000	540 000

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Aksjeselskap

- Resultatdisponering, jf. rskl. § 6-1:

Resultatregnskap

Årsresultat

Opplyses om:

- Avsatt til annen egenkapital
- Til udekket tap
- Foreslått aksjeutbytte

Balanse

Egenkapital

Aksjekapital

Annen egenkapital

Udekket tap

Kortsiktig gjeld

Skyldig aksjeutbytte

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Disponering av årsoverskuddet

Årets overskudd
= Salgsinntekt minus diverse utgifter

Årsoverskudd - disponering

Årets overskudd

- Avsatt til aksjeutbytte ¹⁾

- Avsatt til annen egenkapital ²⁾

Sum disponert

1) Aksjeutbytte er godtgjørelse til eierne på innbetalt aksjekapital

2) Tilbakeholdt overskudd

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

K. Eriksen AS (eksempel 1) Overskudd	Foreløpig saldobalanse		Avslutningsposter		Resultat 20x1		Balanse 31.12.20x1	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Aksjekapital		100						
Annen egenkapital		0						
Skyldig utbytte		0						
Avsatt til utbytte	0							
Avsatt annen egenkapital	0							
1) Avsetning til skyldig utbytte (gjeld)								
2) Avsetning (overføring) av tilbakeholdt overskudd til annen egenkapital (fond)								

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Aksjeselskap – avsetning til utbytte

Balanse per	31.12.20x1	1.1.20x1
Egenkapital		
Aksjekapital	100 000	100 000
Annen egenkapital	60 000	0
	160 000	100 000
Gjeld		
Avsatt aksjeutbytte	20 000	0
Resultatregnskapet 20x1		
Årsoverskudd	= 80 000	
• Foreslått aksjeutbytte	20 000	
• Avsatt annen egenkapital	60 000	
Sum disponert	= 80 000	

← Kortsiktig gjeld

← Tilbakeholdt overskudd =
økning av egenkapitalen

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Aksjeselskap – dekning av underskudd

- Eksempel forts.
  - Selskapet fikk problemer med driften i løpet av 20x2.
    - Foreløpig saldobalanse per 31.12.20x2 følger vedlagt
    - Resultatet viser et underskudd på 75 000 kroner
    - Kari var usikker på hvordan et underskudd skulle behandles i regnskapet
  - Gjennomfør disponeringen (dekning av underskuddet)

K.Eriksen AS – foreløpig saldobalanse 31.12.20x2		
	Debet	Kredit
Diverse eiendeler	135 000	
Aksjekapital		100 000
Annen egenkapital		60 000
Udekket tap		0
Diverse gjeld		50 000
Salgsinntekt		440 000
Diverse utgifter	515 000	
Overført fra annen egenkapital	0	
Avsatt til udekket tap	0	
Sum	650 000	650 000

K. Eriksen AS (eksempel 2) Underskudd	Foreløpig saldobalanse		Avslutningsposter		Resultat 20x1		Balanse 31.12.20x1	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Aksjekapital		100						
Annen egenkapital		60						
Udekket tap	0							
Overført fra annen egenkapital	0							
Til udekket tap	0							
1) Overført fra annen egenkapital 2) Avsatt til udekket tap (negativ egenkapital)								

Aksjeselskap – dekning av tap

Balanse per	31.12.20x2	31.12.20x1
Egenkapital		
Aksjekapital	100 000	100 000
Annen egenkapital	0	60 000
Udekket tap	(15 000)	0
	85 000	160 000
Resultatregnskapet 20x2		
Årsunderskudd	= (75 000)	
• Fra annen egenkapital	(60 000)	
• Til udekket tap	(15 000)	
Sum disponert	= (75 000)	

Underskuddet reduserer egenkapitalen

Beregning av maksimalt aksjeutbytte

• Eksempel

- Driften av K.Eriksen AS gikk veldig bra i 20x3
  - Selskapet hadde inntekter på 900 000 kroner og et udisponert årsoverskudd på 200 000 kroner.
  - Kari ønsket maksimalt aksjeutbytte. Styret vurderer at egenkapitalandelen må være minst 20 % for å tilfredsstille kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet
- Oppgave:
  - Beregn maksimalt aksjeutbytte og avslutt regnskapet

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Utdeling av aksjeutbytte

1) Utbyttegrunnlaget, jf. aksjeloven § 8-1 første til tredje ledd

Netto eiendeler i balansen ^{a)}
– Aksjekapital og andre bundne fond ^{b)}
– Pålydende verdi egne aksjer
– Lån/sikkerhetsstillelse til aksjeeier
= Utbytterammen/utbyttegrunnlaget

^{a)} Bokførte eiendeler minus gjeld ved sist godkjente årsregnskap

^{b)} Registrert aksjekapital på beslutningstidspunktet

2) Krav til forsvarlig egenkapital og likviditet, jf. aksjeloven § 8-1 fjerde ledd

- skal bidra til å beskytte kreditorinteressene
- underbygge styrets ansvar for en forsvarlig økonomistyring i selskapet, jf. aksjeloven § 3-4 og § 3-5

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

K.Eriksen AS – foreløpig saldobalanse 31.12.20x3		
	Debet	Kredit
Diverse eiendeler	800 000	
Aksjekapital		100 000
Annen egenkapital		0
Udekket tap	(15 000)	0
Diverse gjeld		515 000
Salgsinntekt		900 000
Diverse utgifter inkl. skatt	700 000	
Sum	1 515 000	1 515 000

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Beregning av maksimalt aksjeutbytte

• Eksempel forts.

K.Eriksen AS			
Balansen per 31.12.20x3 (foreløpig)			
Eiendeler		Egenkapital og gjeld	
Div. eiendeler	800 000	Aksjekapital	100 000
		Udekket tap (fra i fjor)	(15 000)
		Udisponert overskudd (i år)	200 000
		Diverse gjeld	515 000
	800 000		800 000

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Beregning av maksimalt aksjeutbytte

Utbyttegrunnlaget	
Netto eiendeler	
– Aksjekapital	
= Til disposisjon	

Forsvarlig egenkapital og likviditet	
Netto eiendeler	
– Krav til egenkapitalandel	
= Til disposisjon	

Vi ser at styrets krav til egenkapitalandel medfører at det kun kan deles ut 125 000 kroner i utbytte.

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Beregning av maksimalt aksjeutbytte

Resultatregnskapet 20x3

Årsoverskudd	
• Dekning av udekket tap	
• Til aksjeutbytte	
• Til annen egenkapital	
Sum disponert	

← Gjeld

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

K. Eriksen AS (eksempel 3)	Foreløpig saldobalanse		Avslutningsposter		Resultat 20x3		Balanse 31.12.20x3	
Maksimalt utbytte	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Aksjekapital		100						
Annen egenkapital		0						
Udekket tap	15							
Skyldig utbytte								
Til dekning av tap	0							
Avsatt til utbytte	0							
Til annen egenkapital								
1) Til dekning av tap 3) Til annen egenkapital 2) Avsetning til utbytte								

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Beregning av maksimalt aksjeutbytte

Balanse per	31.12.20x3	31.12.20x2
Sum eiendeler	800 000	*
Egenkapital		
Aksjekapital	100 000	100 000
Annen egenkapital	60 000	0
Udekket tap	0	(15 000)
	160 000	85 000
Gjeld		
Foreslått aksjeutbytte	125 000	

Årsoverskudd	200 000
– Til aksjeutbytte	(125 000)
= Tilbakeholdt overskudd	75 000

← Økning av egenkapital

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Beregning av maksimalt aksjeutbytte

K.Eriksen AS			
Balansen per 31.12.20x3 (endelig)			
Eiendeler		Egenkapital og gjeld	
Div. eiendeler	800 000	Aksjekapital	100 000
		Annen egenkapital	60 000
		Skyldig aksjeutbytte	125 000
		Diverse gjeld	515 000
	800 000		800 000

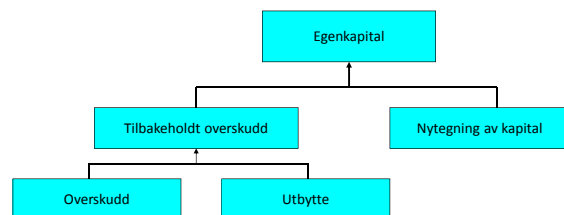
Egenkapital = Aksjekapital + annen egenkapital = 160 000 kroner
 Egenkapitalandel er 20,0 % (= [160 000/800 000] · 100 %)

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Økning av egenkapitalen i aksjeselskap

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Kapitalforhøyelse

• Oversikt

– En kapitalforhøyelse kan bestå av:

- Nytegning av kapital, jf. aksjeloven kapittel 10 del I og del II
  - Innbetaling i kontanter (kontantemisjon)
  - Tingsinnskudd
- Fondsemisjon, jf. aksjeloven kapittel 10 del III
  - Økning av aksjekapitalen ved overføring fra fond i selskapet

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Kapitalforhøyelse

• Eksempel

– K.Eriksen AS skal utvide aksjekapitalen per 1.1.20x4.

- Det skal gjennomføres ved en kapitalforhøyelse (emisjon).
- Sum eiendeler før emisjonen er 800 000 kroner inkl. kontanter på 150 000 kroner.
- Aksjekapitalen skal utvides med 100 nye aksjer.
- Ny aksjekapital skal være på til sammen 200 000 kroner
- Ny eier er Nina Ford

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Kapitalforhøyelse (kontantemisjon)

- Eksempel forts.
  - Ved kapitalforhøyelsen var det lagt til grunn følgende forutsetninger:
    - Verdien av aksjene var satt til 1 600 kroner per aksje.
    - Utgifter ved kapitalforhøyelsen på 5 000 kroner skal dekkes av selskapet.
    - Inn- og utbetaling er foretatt mot bedriftens bankkonto
  - Oppgave:
    - Gjennomfør kapitalforhøyelsen i regnskapet

Kapitalforhøyelse (kontantemisjon)

- Eksempel forts.

Innbetalt beløp	
– Aksjekapitalutvidelse	
= Brutto overkurs ved aksjetegning	=
– Utgifter ved kapitalforhøyelsen	
= Netto overkurs	=

Overkurs ved stiftelse og kapitalforhøyelse skal spesifiseres i balansen jf. regnskapsloven § 6-2 C nr. 2.

K.Eriksen AS	Saldobalanse 31.12.20x3		Kapitalforhøyelse 1.1.20x4		Saldobalanse 1.1.20x4	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Div eiendeler	650					
Bankinnskudd	150					
Aksjekapital		100				
Overkurs		0				
Annen egenkapital		60				
Diverse gjeld		640				
Sum	800	800				

- Innbetalt fra eierne ved kapitalforhøyelsen
- Utgifter ved kapitalforhøyelsen

Kapitalforhøyelse (kontantemisjon)

- Eksempel forts.

K.Eriksen AS		
Balanse per	1.1.20x4	31.12.20x3
Aksjekapital (+ 100 000)		100 000
Overkurs (ny)		0
Annen egenkapital		60 000
Sum		160 000